

Human IT

Tidskrift för studier av IT
ur ett humanvetenskapligt perspektiv

Hur publicerar SvD och DN sina nyheter på webben?

av [Elisabeth Björck Orveded](#)

How do two of Sweden's major newspapers (Dagens Nyheter and Svenska Dagbladet) deal with our newest medium – the Internet? Do they continue to publish their news in the traditional way or do they choose a totally new structure especially adapted for the Internet? This article analyses the differences and similarities between printed and web published papers on several levels – from the basic structure to the content of the articles and their linguistic approach.

Innehåll

[1. Inledning](#)

[2. Nättidningarnas struktur](#)

[3. Länkar](#)

[4. Hur överensstämmer nätartiklarna med artiklarna i papperstidningen?](#)

[5. Artiklarnas längd, språk, layout](#)

[6. Avslutning](#)

[Om författaren](#)

1. Inledning

Vi har haft 500 år på oss sedan Gutenbergs dagar att förfinna våra trycksaker. Det är därför inte konstigt att vi gärna använder dessa välkända textmönster som

utgångspunkt för att presentera information på Internet. Frågan är bara om detta är rätt väg att gå? Författarna till *Klarspråk på nätet* (1999), Helena Englund och Karin Guldbbrand, tycker inte det. De anser att den som kan frigöra sig från att se tidningen som en metafor för webbplatsen gör både sig själv och läsaren en tjänst. Författarna menar att det är bäst att bygga upp webbplatsen förutsättningslöst, eftersom skillnaderna mellan tidningen och webbplatsen är större än likheterna.

Om nu tidningen ofta får utgöra metafor för så gott som alla texter som publiceras på webben, kan man fråga sig hur det blir när två stora morgontidningar, Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet, med så att säga "dubbel tidningsbelastning" träder in på webbarenan? Kan redaktionerna frigöra sig från sin pappersförlaga och skapa något helt nytt eller går papperstidningens struktur igen på webben?

Dessa frågor ville jag undersöka lite närmare, så den 23 mars 2000 satte jag mig vid datorn för att göra en jämförelse mellan DN:s och SvD:s nättidningar men också med deras förlagor i papper. Innan jag gick på djupet med jämförelsen spaltade jag först upp de olikheter medierna emellan som Englund och Guldbbrand har med i sin bok och lade till ytterligare några aspekter från tidningsvärlden .

Vad skiljer en nät- och en papperstidning åt?

	Papperstidning	Nättidning
Bra överblick över innehållet	Ja	Nej
Bilder	Utgör ett blickfång – stora bilder ej problem	Kräver utrymme och tar tid att ladda ner
Läsvänlighet	Helt OK	Skärmläsning är jobbigt
Typsnitt	Gärna av seriftyp	Seriffer är portförbudna
Upplösning	Mycket bra	Inte speciellt bra
Navigering	Läsningen är ofta linjär	Läsningen sker i valfri ordning
Sökmöjlighet	Begränsad	Lätt att söka på både gammalt och nytt
Tidningsomfång	Ofta detsamma med viss bilagevariation	Kan variera och växa i oändlighet
Artikellängd	Från kort till mycket lång	Korthet är en dygd
Gjord för "söndagsläsning"	Absolut	Nej, snarare "puddingläsning" (texterna slukas snabbt)
Tillgänglighet	Stor, men alla tidningar finns inte på alla orter	Noll, för den som inte har dator men mycket stor för den som har en

([Åter](#) till början av artikeln)

2. Nättidningarnas struktur

Papperstidningar är ett så välbekant medium för oss och mycket har sagts och skrivits om dem. Denna tidningstyp kommer jag därför bara att framöver beröra i en jämförelse med nättidningarna. I detta sammanhang är nättidningarna intressantast och därför ligger fokus givetvis på dem.

Att alla tidningar har sina olikheter är allom bekant och det gäller förstås även nättidningarna. På ytplanet stämmer dock DN:s och SvD:s nättidningar in på de flesta av "nättidningspunkterna" ovan – de använder typsnitt utan seriffer, har små och få bilder och förhållandevis korta artiklar. I övriga avseenden har dock DN och SvD valt ganska olika lösningar för sina nättidningar.

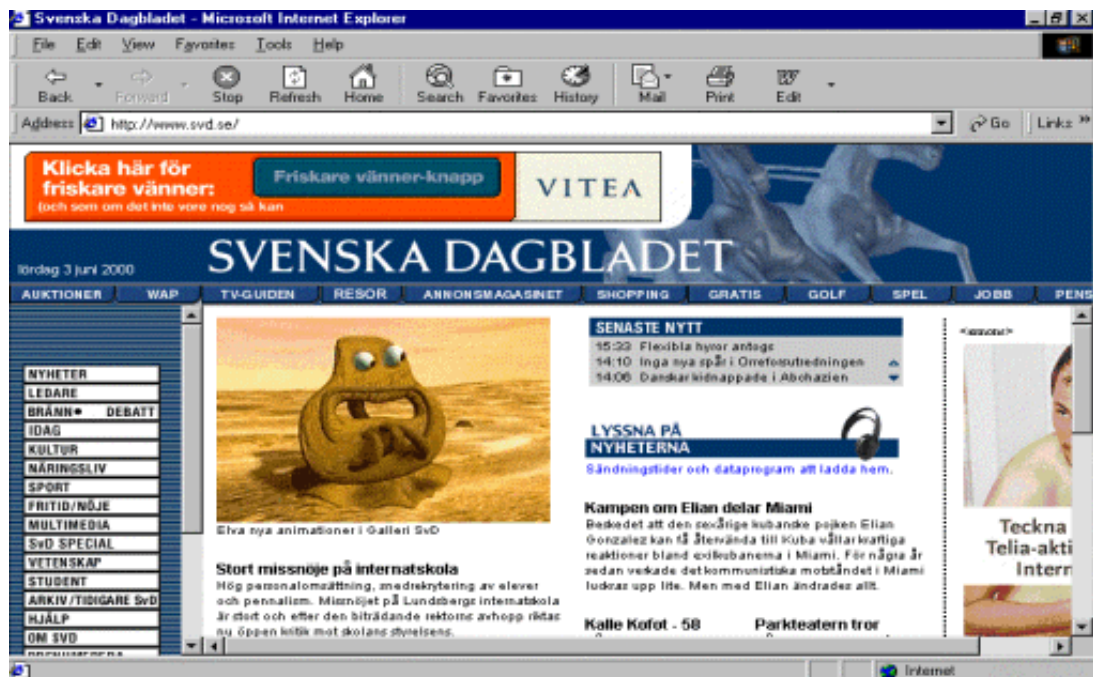
Figur 1: DN:s förstasida på nätet, 3 juni 2000

DN har valt en "långsmal" modell för sin nättidning – långsmal i den bemärkelsen att det går åt två A4-sidor när man skriver ut förstasidan. Långsmalheten går också igen i att rullning alltid sker vertikalt och med hjälp av en enda rullningslist.

På sidans mitt har DN en bred spalt med huvudnyheter i ingressform. En länk (markerad med en pil) leder sedan vidare till en fylligare artikel. Till vänster ligger *Senaste nytt* med artikelrubriker länkade till en artikel. Till höger finns länkar till nättidningens olika avdelningar (*Inrikes*, *Utrikes*, *Liv/stil* etc).

Utöver placeringen på sidan bidrar också typsnittet till att "vikta" nyheterna. Mittfältets texter har det största typsnittet (Verdana, 10 punkter), fälten till vänster och höger skrivs i Verdana, 8 p. Rubrikerna är satta i fetstilt Arial, 12 eller 14 p.

De bilder DN har med på startsidan ligger aldrig överst på sidan, utan i den nedre halvan, som inte syns på denna skärmbild (fig.1).

Figur 2: SvD:s förstasida på nätet, 3 juni 2000

SvD väljer, till skillnad från DN, att lägga förstasidans nyheter på bredden med artiklar i två till tre spalter. Till vänster om mittfältet finns en navigeringslist med länkar till de olika artikelavdelningarna. För att rymma innehållet på bredden har SvD valt ett litet typsnitt – Geneva, 8 p. med rubriker i fetstilt Geneva, 10 p.

Eftersom SvD jobbar på bredden rymms all text på en A4-sida vid utskrift. Men bredden i sig gör att SvD har fått lägga in tre rullningslistor, två vertikala och en horisontell. Datoranvändare med standardinställda skärmar måste alltså rulla i bägge riktningar för att kunna läsa allt. Förutom att den horisontella rullningslistan skymmer en del av sidan, hamnar innehållet längst till höger delvis utom synhåll (i detta fall annonserna). För många av oss är detta kanske inte någon större förlust, men frågan är om SvD:s annonsörer är medvetna om att deras annonser riskerar att klyvas på mitten?

På bildfronten väljer SvD i likhet med DN små bilder, men SvD "toppar" som regel sin sida med en klickbar bild följt av en kort bildtext.

([Åter](#) till början av artikeln)

3. Länkar

Ingen webbplats utan länkar och naturligtvis gäller detta även nättidningarna. Från förstasidan finns länkar i en eller två nivåer:

Länkar i en nivå:

Länkar i två nivåer:

Från DN:s förstasida fann jag den 23 mars dessa länkar:

<u>Länkar i en nivå</u>	<u>Antal</u>
• från huvudnyhet i mittfältet till artikel	6
• från andra större nyheter till artikel	13
• från senaste nytt i vänstermarginal till artikel	15
• från kuriosa till artikel (recept, debatt etc)	5
Summa	39
<u>Länkar i två nivåer</u>	<u>Antal</u>
• länkar till artikelavdelning (inga länkar inom varje avdelning har räknats)	46
Totalt	85

SvD hade samma dag dessa länkar från sin förstasida:

<u>Länkar i en nivå</u>	<u>Antal</u>
• från nyhet i sammandrag till artikel	12
• från bild till artikel	1
• från senaste nytt till artikel	3
Summa	16
<u>Länkar i två nivåer</u>	<u>Antal</u>
• länkar till artikelavdelning (artiklarna i sig oräknade)	15
Totalt	31

Sammanfattningsvis kan man konstatera att DN har mer än dubbelt så många länkar i en nivå och tre gånger fler länkar i två nivåer från förstasidan än SvD.

Länknamn

En annan intressant aspekt på länkar är hur de namnges och om länknamnet i sig direkt avslöjar vad länken innehåller. Den tidning som i denna undersökning har det minsta antalet länkar till artikelavdelningar, SvD, låter det överordnade *Nyheter* vara ingången till hela nyhetsavdelningen. DN har givetvis också en rubrik som heter *Nyheter* (som dock inte är en länk) utan här väljer man direkt länken *Inrikes* eller *Utrikes*.

En snabb jämförelse mellan nättidningarna och papperstidningarna visar att många av

SvD:s namn på artikelavdelningarna i papperstidningen går igen på nätet (exempelvis *Sport, Näringsliv, Debatt*). Detsamma gäller för DN, dock i mindre utsträckning. I och med att DN väljer att ha en finmaskig länkstruktur skapar man också nya undergrupper som inte förekommer i papperstidningen, exempelvis avdelningen *Mer att läsa...* med underavdelningarna *Konsument, Vetenskap, Mat/Dryck, Liv/Stil*. Den som vill hitta konsumentfrågor i SvD:s nättidning får inte samma vägledning som i DN, eftersom SvD inte har någon sådan länk. Ligger dessa frågor under *Näringsliv, Fritid/Nöje* eller möjligen *Kultur*? Troligen hittar den som är van vid SvD:s papperstidning lättare dessa sidor eftersom det ligger nära till hands att tro att artiklarna hanteras på samma sätt i bägge medierna.

Hur tydlig är länken?

Är den uppenbar eller får man fara runt med muspilen en stund innan "länkhanden" visar sig? DN använder genomgående en pil som länkhänvisning. I mittfältet är pilen också kombinerad med anvisningen "läs mer här". På SvD:s sida är den fetstilta artikelrubriken länken, vilket inte är lika uppenbart. Jag hittade inte länken vid mitt första försök, eftersom jag då pekade på "läs mer här-anvisningen", som inte alls var länkad.

([Åter](#) till början av artikeln)

4. Hur överensstämmer nätartiklarna med artiklarna i papperstidningen?

Är de identiska eller totalt olika? Med några av blänkarna på nättidningarnas förstasida som utgångspunkt letade jag fram motsvarande artikel i papperstidningen för att se hur lika de var. Även om man inte kan dra några stora växlar på resultaten från en enda upplaga, så framkommer ändå tendenser som är klart intressanta. Så här blev utfallet:

	<u>Total överensst.</u>	<u>Någon olikhet</u>	<u>Total olikhet</u>
DN, 6 art.			6
SvD, 8 art.	4	3	1

I SvD:s fall slog papperstidningens förstasidesnyheter igenom i mycket hög grad på nätet. Nätartiklarna var emellertid kortare än pappersartikeln – avkortade underifrån i å la "saxmodellen".

DN hade också kortare artiklar i nät- än i papperstidningen. Men i motsats till SvD var deras nätartiklar helt omskrivna och hade en klart sammanfattande prägel.

([Åter](#) till början av artikeln)

5. Artiklarnas längd, språk, layout

Att korta texter är att föredra på Internet har redan nämnts i inledningen av denna artikel. Fördelarna med kortfattade texter är, enligt Englund och Guldbrand, att texten lättare blir läst. Om läsaren inte snabbt får överblick över innehållet på en sida är risken

stor att han eller hon klickar sig vidare. Det hör också till saken (vilken man kan läsa mer om i *Klarspråk på nätet*) att text återges mycket sämre på en datorskärm än på papper. Skärmläsning är alltså mer ansträngande för ögonen än läsning på papper; med korta skärmtexter minskar påfrestningen.

Som tidigare nämnts kortar DN och SvD ner förstasidans artiklar på olika sätt före nätpubliceringen på startsidan – SvD kapar artikeln underifrån medan DN först minskar pappersartikelns innehåll och sedan klär innehållet i nya ord.

Nästa steg i undersökningen blev att se hur tidningarna hanterar längre artiklar. Vilket utrymme får en nyhet totalt på papper respektive på nätet och vilka är de språkliga skillnaderna mellan medierna?

På layoutsidan ville jag undersöka hur styckebyten markerades i tidningarna. Många dagstidningar – däribland DN och SvD – har som bekant frångått bruket av mellanrubriker. Övergångar mellan olika textavsnitt markeras nu i stället på så sätt att de första tre till fem orden i avsnittets första mening skrivs med fet stil. Inom varje avsnitt markeras sedan styckebytena med ett indrag av styckets första rad. Resultaten av undersökningen av de längre artiklarna och styckemarkeringarna redovisas nedan.

Undersökta artiklar

- *Borgström blir ny JämO*

DN

På nätet låg denna nyhet ute den 23 mars, medan den i papperstidningen publicerades den 24 mars. Skillnaden mellan artiklarna är om inte total så i alla fall mycket stor, både vad gäller längd och innehåll. Pappersartikeln kommer upp i cirka 2500 tecken, medan nätartikeln stannar vid 1000 tecken (40% av pappersartikelns omfång).

Halva nätartikeln upptas av en bakgrundsbeskrivning av vem Claes Borgström är (vilket knappt alls berörs i pappersartikeln). Nyheten om Borgströms nya uppdrag avhandlas på nätet kort och koncist. Språket är där enkelt och avskalat, men mer utbroderat i papperstidningen.

På torsdagen utsågs advokat Claes Borgström till ny jämställdhetsombudsman av regeringen (DN:s nättidning, 000323).

Det var en strålande glad Margareta Winberg som presenterade Claes Borgström som den nye – och förste manlige – jämställdhetsombudsmannen (DN:s papperstidning, 000324).

Styckebytena på nätet markerar DN med en blankrad mellan styckena och inte med indrag. Bruket med fetstilta ord i början av varje avsnitts första mening används också på nätet.

SvD

SvD använder sig av Borgström som en återkommande krönikör och just den dag han utsågs till ny JämO publicerades samma krönika både i papperstidningen och på nätet.

Borgström skrev denna gång om jämställdhet – ett ämne som väl får anses vara väl valt med tanke på utnämningen. Antalet tecken blir alltså identiskt i bägge medierna.

Förutom att texten i detta fall är identisk är också nättidningslayouten mycket lik papperstidningens layout med fetstilta inledningsord vid varje nytt avsnitt.

Men styckebytena görs varken med blankrad eller indrag.

På nätet ser vi i stället en enkel radmatning utan indrag, vilket i språksammanhang kallas hybridstycke. Hybridstycken är ett fenomen som språkvetenskapen har ett mindre gott öga till, eftersom de kan upplevas förvirrande för läsaren. Läsaren kan inte gärna veta om skribenten har bytt stycke, av misstag har gjort en radmatning eller om hybridstyckena ska vara ett "ministrycke" i ett större stycke. Följden kan bli att läsaren blir osäker och att läsningen störs.

- *Ingen höjning av reporäntan*

DN

Artikeln publicerades på nätet den 23 mars och på papper den 24 mars. I papperstidningen belyser DN denna nyhet från flera håll med två större artiklar och två mindre. Totalt uppgår antalet tecken till 6865. På nätet behandlas samma ämne i en artikel med omfånget 1150 tecken, vilket är knappa 17% av utrymmet i papperstidningen.

Hur genomför då DN denna minskning? I den kortare nätartikeln lyfter journalisten, som för övrigt också har skrivit två av papperstidningens artiklar, fram det viktigaste materialet. Ibland består detta material av så gott som exakt samma meningar:

Riksdagen presenterade (också) på torsdagen sin inflationsrapport, som är dess viktigaste beslutsunderlag för penningpolitiken. Där räknar man med att den underliggande inflationen, med tillfälliga effekter borträknade, kommer att ligga under målet om 2 procents inflation på ett års sikt och marginellt över två år (över två års sikt). (Orden inom parentes är tillägg eller ändringar gjorda i nättidningens text.)

Men när det gäller artikelns fortsättning (meningarna 1 och 2 nedan) hålls artikeln i papperstidningen på en mer komplicerad och detaljerad nivå än i nättidningen. I nätartikeln ersätts uttrycket "inflationsutsikterna" med "inflationen" och "reviderat ner sina förväntningar" med "tror inte".

Så här fortsätter artikeln i papperstidningen:

- 1. Det som framför allt får Riksbanken att se mer optimistiskt på inflationsutsikterna är produktiviteten, effektiviteten i tjänste- och varutillverkningen, som under slutet av förra året överraskade Riksbanken med att vara oväntat hög.*
- 2. En annan förändring är att Riksbanken har reviderat ner sina förväntningar om löneökningarna något.*

och så här fortsätter den i nättidningen:

1. Inflationen hålls bland annat tillbaka av att produktiviteten ökar med mer än vad Riksbanken tidigare trott.

2. Dessutom tror inte Riksbanken att löneökningarna blir riktigt så höga som tidigare.

SvD

Nyheten publicerades, precis som i DN, på nätet den 23 mars och i papperstidningen den 24 mars. Även här har samma författare skrivit i bägge medierna.

Papperstidningens artikel har kompletterats med en analys och uppgår totalt till 3320 tecken. Nätartikeln kommer upp i 1845 tecken (55% av pappersomfånget).

Författaren till artiklarna skriver på ett likartat sätt i såväl pappers- som nättidningen, men någon stor andel "direktkopiering" från papperstidningen förekommer inte. Rent språkligt ligger dessa artiklar på ungefär samma stilistiska nivå, även om texten tillåts bli något mer detaljerad i papperstidningen. Mycket mer komplicerad än nätartikeln kan man dock inte säga att pappersartikeln blir.

Så här inleds pappersartikeln:

1. Lagd reporänta ligger – åtminstone fram till nästa direktionmöte den 4 maj. Det beskedet från Riksbanken väckte på torsdagen allmän förvåning bland marknadsanalytikerna.

2. 14 av 18 tillfrågade i en Six Marketsenkät som publicerades i onsdags trodde att Riksbanken skulle följa de europeiska och amerikanska centralbankerna, ECB och Fed, i spåren och höja räntan med en kvarts procentenhet.

medan nätartikeln lyder så här:

1. Riksbanken gjorde som den sagt – inte som analytikerna trott. Bankens direktion lät reporäntan ligga kvar på 3,75 procent... Det väckte förvåning bland många analytiker.

2. En klar majoritet hade tippat att Riksbanken skulle följa den europeiska och amerikanska centralbanken i spåren och höja reporäntan med en kvarts procentenhet.

Efter detta inledande parti drar sedan artiklarna iväg i olika riktningar och nätartikeln blir en självständig text frikopplad från pappersartikeln.

([Åter](#) till början av artikeln)

6. Avslutning

Även om denna undersökning baseras på ett litet material tycker jag ändå att det finns fog för att säga att DN i högre grad än SvD har skapat en nättidning som är mer fristående från pappersförslagan. Detta eftersom DN uppvisar större skillnader mellan medierna både på det strukturella planet, vad gäller utformningen av artiklarna och språket i artiklarna på förstasidan.

Även om det inte går att dra några stora växlar vad gäller språket, pekar ändå mycket på att språket får en mer avskalad, konkret och mindre detaljerad form på nätet i bägge nättidningarna.

Att SvD väljer att "toppa" sin sida med en bild tycker jag personligen inte är helt lyckat. Det är inte alltid bilden kan sammanfatta det sammanhang den är tänkt att illustrera och då kan en kortfattad text lämpa sig bättre.

Avslutningsvis tänkte jag bara säga några ord om den snabba utvecklingen på Internet och att det som gällde i går inte med säkerhet gäller i dag. Den som efter att ha läst denna artikel har tänkt att titta på den SvD-nättidning jag skriver om här kommer inte att hitta den! Nättidningen är nämligen omgjord. Borta är den horisontella rullningslisten, typsnittet är ändrat och länkningen är tydligare. På det ytliga planet har alltså SvD:s nättidning närmat sig DN:s, men hybridstyckena håller SvD i skrivande stund fortfarande fast vid.

Frågan om SvD har genomfört fler strukturella och språkliga skillnader i sin nya nättidning är givetvis intressant, men den lämnas härmed obesvarad eftersom det kräver en helt ny undersökning.

([Åter](#) till början av artikeln)

Om författaren

Elisabeth Björck Orvedhed går den femte och sista terminen på Språkkonsultlinjen på Stockholms universitet och deltar också i arbetet med att ta fram en ny konstruktionsordbok på Svenska språknämnden.

([Åter](#) till början av artikeln)

Referenser

Englund, Helena & Guldbrand, Karin (1999): *Klarspråk på nätet*. Sundbyberg: Pagina Förlags AB.

Dagens Nyheter: den 23 samt 24 mars 2000.

URL: <http://www.dn.se>, [ref. upprättad 2000-06-03]

Svenska Dagbladet: den 23 samt 24 mars 2000.

URL: <http://www.svd.se>, [ref. upprättad 2000-06-03]

([Åter](#) till början av artikeln)

Åter till Human IT 2-3/2000